

LEVENDE LAND

Medlemsblad for Frie Bønder

**Sæt kryds i
kalenderen:
Landsmøde 2022
lørdag d. 26. februar!**

Levende Land

- Medlemsblad for Frie Bønder

Udgives og redigeres af
Landsforeningen
Frie Bønder – Levende Land

Ansvarshavende redaktør:
Formand Tonny Klinch Hansen,
skovdal@profibermail.dk

www.friebonderlevendeland.com

Indsendelsesfrist for bidrag til
næste nummer artikler og debatindlæg:
01.04.2022

Artikler:
Du kan kontakte os med en artikel-idé
eller forhøre dig om kommende temaer
for Levende Land.

Kontakt os på fbll@outlook.dk

Debatindlæg:
Debatindlæg som kommentarer til
artikler eller andre relevante emner.
Max 1000 anslag.

Layout:
Mediegrafisk Praktikcenter, Valby

Tryk:
Lasertryk

Copyright:
Levende Land – Medlemsblad for Frie
Bønder/forfatterne.

Indholdsfortegnelse

- 4. Formandsreplik
- 6. Regeringens landbrugsudspil svigter de unge
- 8. Hvem skal eje Danmark?
- 11. Besøg fra Baskerlandet - Francis Poineau
- 12. Hvad politikerne vil med vores landbrug
- 15. Ude og hjemme på landet
- 18. Medlemsportræt - Carsten Høher-Thomsen

Formandsreplik

Kære Medlemmer.

Her på falderebet på året er det altid godt at gøre status, nåede vi det vi gerne ville?

Året 2021 har også været præget af Covid-19 som af flere omgange fik udskudt vort årlige Landsmøde. Heldigvis lykkedes det os at mødes d. 29. maj, en fantastisk flot lørdag, hvor solen strålede. Rigtigt mange valgte at bruge denne lørdag sammen med os, hvor landbrugsemner blev drøftet, og hvor foreningens fremtidige virke var til debat. Debatten blev på bedste måde styret af Anne Rehder og afviklet som gruppearbejde, hvor der blev nået nogle gode konklusioner.

Noget der gik igen var, at vi skal være mere synlige og arbejde på at skabe større opmærksomhed omkring vores visioner. Vi skal blive bedre til at fortælle de gode historier om det gode liv på landet, om vores syn på behovet for landbrugsuddannelser målrettet til mindre og alsidige brug og om behovet for regelforenkling, som er noget der driller mange. At høre jer medlemmer fortælle om hvad der er vigtigt for jer giver os i bestyrelsen et langt bedre mandat.

Landsmødet var også dagen hvor vi skulle sige farvel til næstformand Henrik Kusk og bestyrelsesmedlem Per Gullack. Gode folk som vil blive savnet for deres store faglighed og ligefremhed. Vi sagde også velkommen til de nye medlemmer Carsten Høher-Thomsen og Ole Davidsen. Anne Rehder modtog genvalg og Henning K Kristensen gik fra observatørstatus til suppleant. Der var også genvalg til revisor Egon Kjær Sørensen. Ny

næstformand blev Ole Færgeman. På Landsmødet var der oplæg fra Rasmus Willig, en af hovedkræfterne bag Andelsgårde, et initiativ der vil købe landbrugsjorden tilbage. En spændende fortælling, der gav anledning til en debat om demokratisk ejerskab af jord og vores forenings visioner for en jordreform.

I sommers havde vi her på matriklen besøg fra Baskerlandet. Francis Poineau er fære-bonde, en del af den baskiske småbondeorganisation Euskal herriko Laborarien Batasuna og havde taget kontakt til Frie Bønder for at stifte bekendtskab med den danske småbondebewægelse. Det var en stor fornøjelse at kunne dele erfaringer og perspektiver og det har fået mig til at tænke på, at rejser til udlandet også kan være en anledning til at møde andre ligesindede småbønder. Francis var også meget åben for at modtage besøg fra danske ligesindede. Du kan læse mere om besøget senere i bladet.

Jeg vil også gerne bruge min replik på nogle tanker omkring den nye klimaaftale for landbruget. Det er på mange måder et ganske tyndt udspil, som ikke gavner de mindre brug. Tværtimod serveres mere af samme suppe, hvor jordbrug, som benytter industriel teknologi og det såkaldte præcisionslandbrug, bliver vinderne. En tankegang, som vil betyde skæv konkurrence og alt andet lige vil stille de mindre brug svagere. Det er drønærgeligt, da denne aftale var en gylden mulighed for at sætte en ny kurs for landbruget og de mindre brug på mange måder bidrager med at løfte landbrugets klimaudfordringer. Som

Tonny Klinch Hansen - Privatfoto

du kan læse mere om senere i bladet, er et andet væsentligt problem, at der ikke gøres op med den alt for store animalske produktion i Danmark. Det er uforståeligt, da en begrænsning på husdyrproduktioner er uundgåeligt, hvis landbrugets udledninger skal reduceres tilstrækkeligt. Her kunne en tidligere kendt grænse på 75 dyreenheder sættes i spil, hvor bedrifter med over 75 dyreenheder begrænses. Som minimum bør der indføres et stop for udvidelser samt nye stalde og tages et opgør med en landbrugspolitik, som beror på at Danmark skal være hele verdens svinefabrik. Når jeg vender blikket hjem til vores egen bedrift, kan vi glæde os over et ganske godt år,

hvor forårsarbejdet gik smertefrit, efterfulgt af en fantastisk sommer, godt vejr til høsten og ikke mindste en lang perioden til at få vintersæden i jorden. Vi kan samtidig glæde os over at priserne på avlen har været over forventet, til trods at vi på vores brug fik solgt avlen lidt for tidligt. Vi nåede ikke alt det vi gerne ville, men som det ses af artikler i dette blad er vi kommet fint omkring mange emner, som har betydning for vores medlemmer i Frie Bønder- Levede Land Alle medlemmer samt deres familie ønskes en rigtig god jul samt godt nytår.

—Tonny Hansen

Regeringens landbrugsudspil svigter de unge

Af Tonny Hansen, Ole Færgeman og Anne Rehder, medlemmer af bestyrelsen

Indlægget er bragt på maskinbladet.dk d. 3. maj 2021

Forleden præsenterede regeringen sit længe ventede udspil til en klimaplan for landbruget med brask og bram. Det rummer da også flere gode elementer, men ret beset svigter udspillet os alle, især de unge.

Regeringen foreslår ganske vist at bruge en del af EU's landbrugsstøtte til en etableringsordning på 129 mio. kr. årligt til hjælp til yngre landmænd under 40 år, som kan modtage et engangsbeløb på maks. 745.000 kr. til at etablere sig. Problemet for de unge, som vil have ben under eget bord, er imidlertid, at bedrifterne er blevet så store og så dyre, at der her er tale om småpenge.

Foto af Zoe schaeffer

En ordentligt finansieret statslig jordbrugsfond kunne være med til at løse netop det problem. En jordbrugsfond kunne opkøbe og udstykke store bedrifter til mindre bæredygtige bedrifter og samtidig skabe flere arbejdspladser. Den løsning er imidlertid ikke omtalt med et eneste ord i udspillet, selvom

en detaljeret udformning af en sådan fond så sent som i 2001 blev udarbejdet af netop en socialdemokratisk regering. For halvandet år siden fremlagde Frie Bønder Levende Land sammen med andre organisationer en opdateret version af forslaget. I vores version indgik en grundkapital på 1 mia. kroner.

Der er i regeringens udspil heller ikke et ord om uddannelse af unge landmænd i andet end konventionelt landbrug. Alle danske landbrugsskoler, herunder de få økologiske, skal i dag i henhold til bekendtgørelsen undervise i landbrug baseret på anvendelse af pesticider og kunstgødning. Unge der vil lære om fremtidens klimavenlige regenerative landbrugsformer, må søge til udlandet.

Regeringen svigter ikke blot de unge, som trods vanskeligheder forsøger at skabe et nyt klimaansvarligt dansk landbrug. Regeringen svigter også de langt flere unge og børn, som med rette frygter for deres fremtid i en verden på vej til 3 eller 4 graders global opvarmning.

De 4 ministre, som præsenterede udspillet, er alle så kvikke og oplyste, at alt dette ved de godt. De er endvidere alle på det rene med, at de og vi alle systematisk undervurderer vores udledninger af drivhusgas. Det er jo derfor, at det går langt hurtigere med klimaforandringer, end vi har forventet.

Vi undgår eksempelvis at medregne den internationale skibsfarts og flyindustriens bidrag til global opvarmning, og ikke mindst i

diskussioner om landbruget snyder vi så vundet driver. Vi fastholder forestillingen om biobrændslernes klimaneutralitet, selvom vi ved, at den er falsk. Hvis CO₂ frigjort ved forbrænding af træ i det hele taget indgår i nye træer ved fotosyntese, sker det så langsomt, at det er stort set ligegyldigt. Hertil kommer, at medregnede vi det kulstof, som kunne være bundet i den skov eller savanne, som nu er brasiliansk landbrugsjord til fremstilling af soja til danske svin, ville svinenes klimaeffekt være dobbelt så stor. Den beregning videreformidlede Frie Bønder - Levende Land i Altinget sidste efterår.

Og, som om det ikke er nok, og som fornylig påpeget af Greenpeace, ville metan, bl.a. fra drøvtyggere, have mere end dobbelt så stor klimaeffekt, hvis man valgte en relevant tidshorisont på 20 år fremfor, som vi gør det nu, 100 år. Det skyldes metans relativt korte opholdstid i atmosfæren (8-9 år).

Den animalske dyreproduktions påvirkning af klimaet er således langt større end den i forvejen meget store påvirkning, som vi almindeligvis regner med. Regeringen er naturligtvis fortrolig med disse forhold, og regeringen er under alle omstændigheder fuldstændig på det rene med, at den danske produktion af køer og grise skal mindst halveres, hvis et rettidigt dansk bidrag til arbejdet med at forhindre klimakatastrofen skal tages alvorligt.

Regeringen ved også godt, at lækageargumentet om "at produktionen flytter til udlandet, hvor man ikke er så dygtig som vi er i Danmark" er falsk. De store producenter af svinekød i Tyskland, Holland og USA er lige så dygtige som de danske. Og verden udenfor

Danmark står ikke stille. Svineproducenter i andre lande arbejder også for at reducere klimatrusslen, hvorved lækageargumentet svækkes yderligere.

Alt dette ved regeringen godt, og vel skal Staten hjælpe landbruget og andre erhverv, men Staten er til for os alle sammen. Hvorfor bringer regeringen ikke de midler i spil, som reelt kan hjælpe unge landmænd til at få ben under eget bord? Hvorfor satser regeringen ikke på at støtte de unge, der skal skabe fremtidens klimaansvarlige landbrug, når halvdelen af de danske landmænd indenfor de næste ti år skal på pension? Og, mest alvorligt, hvorfor vil regeringen ikke foreslå Folketinget de indgreb, som kunne vise verden og Danmarks børn og unge, hvordan et landbrug reelt kan nedbringe sin klimapåvirkning? Hvorfor har regeringen ikke kunnet tage sig mere sammen? For alles skyld, ikke mindst de unges.

Det er afgørende for dansk landbrugs fremtid, for klimaet og for os alle, at unge landmænd og klimaansvarlige landbrugsformer står centralt, når den endelige klimaplan for landbruget skal forhandles på plads i Folketinget.

Foto af Markus Winkler

Hvem skal eje Danmark ?

Af Ole Færgeman, næstformand i bestyrelsen

Må udlændinge eje de ca. 60% af Danmark, som er landbrugsjord? Ja, det må de gerne. Landbrugsjord er privat ejendom, som kan købes og sælges. Det meste af Danmark er således en handelsvare.

Der er mange penge i verden, og de koncentrerer hos få personer og selskaber. Hvorledes det hænger sammen står i Thomas Pikettys bøger. De penge skal parkeres et eller andet sted, f.eks. i landbrugsjord, dels for at tjene flere, dels for at bringe dem i nogenlunde sikkerhed.

Udenlandske penge til landbrugsselskaber

En række ændringer af landbrugslovene siden 2010 har åbnet Danmark for sådanne penge, dels for at nedbringe en enorm landbrugsgæld, dels for at løse det selvskabte problem, at nye unge landmænd ikke har råd til at købe de store gårde, vi siden 1950'erne har tilladt ved sammenlægning af mange små gårde. Nu skal der større muskler til.

Fonde, kapitalfonde, og andre selskaber må derfor nu gerne købe landbrugsjord, men selskabernes interesse ville være til at overskue, hvis direktøren eller bestyrelsesformanden selv skal bo på gården og stå for driften. Så vi ophævede også bopælspligten, vi ophævede loftet over, hvor store gårdene må være, og vi ophævede kravet om, at en uddannet landmand skal bestemme hvordan gården skal drives.

Det er endvidere en selvfølge i åbne økonomier som det danske, at aktier i landbrugsselskaber kan handles indenfor og på tværs af landegrænser. Det blev derfor

umuligt at forhindre, at dansk landbrugsjord efterhånden bliver udenlandsk ejendom.

I 2018 var dog højest 66.500 hektar (2,5% af landbrugsarealet) på udenlandske hænder, overvejende hollandske og tyske. Det var til at overskue, men ministeriet følger ikke udviklingen, og i fag- og dagpresse rapporteres løbende om jordkøb, formidlet eksempelvis af investeringsfirmaer som Dansk Demetra.

Fornylik købte dette i øvrigt tyske firma 280 hektar landbrugsjord på Møn. I forvejen havde det erhvervet 2.200 hektar rundt omkring i Danmark på vegne af Munich Re, som er verdens næststørste genforsikringsselskab. Andelen af landbrugsjord på udenlandske hænder er antageligt nu langt større end 2,5%.

Unødvendigt smalt kommissorium for tværministeriel arbejdsgruppe

I maj nedsatte ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri en tværministeriel arbejdsgruppe til at se på problemet, men i første omgang skulle den kun se på køb foretaget af investorer udenfor EU. Af flere grunde bør kommissoriet imidlertid være så ambitiøst, at arbejdsgruppen kan beskæftige sig reelt med baggrunden for købene og med Danmarks hele rolle i den transnationale handel med landbrugsjord, ikke mindst handlen indenfor EU.

Foto af Jo-Anne McArthur

Det kan han gøre, fordi EU domstolen betragter landbrugsjord som et særligt aktiv ("specialasset"). Den accepterer derfor begrænsninger i overholdelse af EU's grundprincipper om kapitalens og personers frie bevægelighed, såfremt en medlemsstat vitterligt ønsker at forhindre overdreven spekulation i jord, eller ønsker at bevare landbosamfund, eller ønsker at opretholde bæredygtige landbrugsformer.

Arbejdsgruppen burde også interessere sig for danske landbrugsindustriers køb eller forpagtning af landbrugsjord i udlandet. Af deres hjemmesider fremgår det, at de alene i det østlige Europa råder over større jordarealer end udenlandske investorer gør det i Danmark. De gør heller ingen hemmelighed af deres fortjenester ved spekulation i køb og salg af jord

Om danske landbrugsindustrier bruger samme fremgangsmåde som hollandske

landbrugsindustrier kan vi ikke vide. Hol-lændernes køb og salg i samarbejde med storbanker (Rabobank) og korrupte rumænske myndigheder er indgående beskrevet af de prisbelønnede journalister, Luke Dale-Harris og Sorin Semeniuc.

Statslig jordbrugsfond til fremme af små landbrug og konkurrence med udenlandsk kapital

Uanset den transnationale handel med landbrugsjord bør unge jordbrugere i Danmark kunne forpagte eller købe en mindre landbrugsbedrift. Det sker også i begrænset omfang, men det skal ske i langt større omfang, hvis det skal holde trit med de udenlandske investeringer.

Folketinget bør derfor gøre det, som det var på nippet til at gøre i 2001, nemlig vedtage en lov om oprettelse af en statslig jordbrugerfond

til årligt at erhverve og udstykke op til 30 større landbrugsejendomme til mindre landbrug på højst 75 hektar. De kunne så bortforpagtes eller sælges til veluddannede jordbrugere, der gerne vil bidrage til et klima- og naturvenligt landbrug og landskab i Danmark. En Statslig jordbrugerfond bør etableres med mindst 1 milliard kroner i grundkapital og muligheden for at yde lån eller statsgaranti på mindst 10 milliarder kroner.

Et seriøst kommissorium for ministerens arbejdsgruppe

Ministerens tværministerielle arbejdsgruppe bør således udstyres med et langt mere ambitiøst kommissorium end kun at se på jordkøb, der foretages af investorer udenfor EU.

Den bør i det mindste kunne belyse de mange negative konsekvenser af de ændringer af landbrugslovene siden 2010, som har fremmet transnational handel med landbrugsjord ved bl.a. at fjerne loftet over bedriftsstørrelser, ved at ophæve bopælspligten og ved at tillade såvel danske som udenlandske selskaber, og alt derimellem, at eje landbrug.

Foto af Johnny Goerend

Besøg fra Baskerlandet

Af Ole Færgeman, næstformand i bestyrelsen

Francis og formand Tonny privatfoto

Francis på besøg på baastrupskovgaard privatfoto

Mixel Berhocoirigoin på den spanske side med hjælp fra Francis Poineau på den franske side. I august besøgte Francis Poineau Danmark og Frie Bønder Levende Land. FBLL og ELB er forbundne gennem La Via Campesina. Francis og undertegnede tilbragte en dag sammen for at besøge 2 mindre bedrifter i Jylland, nemlig Bo Glødes Baastrup Skovgaard nær Skanderborg og Tonny Hanssens Skovdal og jorde med udsigt over Vejle Fjord.

I dagens løb kom vi til at tale en del om småbøndernes vilkår, bl.a. om lovene om handel med landbrugsjord.

Efter pres fra unge landmænd (Jeunes Agriculteurs) blev der i Frankrig i 1960'erne sikret en vis ordentlighed i handel med landbrugsjord med etablering af Société d'Aménagement Foncier et d'Etablissement Rural (SAFER), som kontrolleres af landbrugsministeriet. SAFER skal oplyses om forestående handel med landbrugsjord, og SAFER har fortrinsret til at købe jord til rimelig pris. Det kunne være, når den for eksempel vil sikre, at jorden i sidste ende bliver solgt til en ung landmand fremfor en velhaver med andet end landbrug i tankerne.

Sådan er det ikke i Danmark, hvor landbrugsjord kan afhandles i fortrolighed, evt. mellem storkunder i banken, som også kan være den faktiske ejer. De små og de unge er derfor ikke så godt stillet i Danmark, hvor vi efter forslag fra Natur- og Landbrugskommissionen i 2013 har gjort hvad vi kunne for at fjerne "barrierer for selskabsdannelse."

Bl.a. ophævede vi fortrinsret til suppleringsjord ("den lille landmands sidste bastion") for ca. 6 år siden. Ved lov måtte den lille landmands interesse i at få lidt mere jord, der grænsede op til hans egen jord, ikke længere stå i vejen for det store aktieselskabs interesse i at købe jord hvor som helst det kunne. Derved sikrede lovgiverne tillige, at god arrondering af landbrugsjord blev erstattet med dårlig arrondering af landbrugsjord.

Sådan er der jo så meget. Francis har halvdet hundrede får, som går på statsjord i bjergene i Pays Basque, og halvdelen af hans lille kuffert var fyldt med hans prisbelønnede fåreoste. Til fordeling mellem de frie bønder, han besøgte i Danmark.

Kronik: Hvad politikerne vil med vores landbrug?

Af Ole Færgeman, næstformand og Tonny Hansen, formand i Frie Bønder - Levende Land.

Kronikken er bragt i Jyllands-Posten d. 16.9. 2021

Foto af Julian Hochgesang

I juni blev man i EU's ledende institutioner enige om, hvorledes den fælles europæiske landbrugspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) skal se ud fra 2023 til 2027. Den bliver formentlig på knap 400 milliarder kroner årligt, og det var håbet, at den skulle indfri forventninger til godt landmandskab og omsorg for natur og klima, dvs. ambitionerne i Den europæiske grønne pagt. Efter forhandlingerne mellem kommission, parlament og ministerråd er det imidlertid klart, men ikke overraskende, at ambitionerne langtfra helt kan indfries. Ministerrådet består jo i dette tilfælde af medlemsstaternes landbrugsministre, som mere eller mindre varetager nationale landbrugsindustriens interesser.

Endvidere er ansvaret for CAP'ens nærmere udformning nu i højere grad lagt ud til hver

enkelt medlemsstat, som skal udforme en national strategi. Hvorledes den kommer til at se ud i Danmark ved vi endnu ikke. Det afhænger givetvis af en politisk aftale om landbruget.

Udspillet afspejler heldigvis mange af de synspunkter, som har været fremført af NGO'er som Frie Bønder Levende Land, men det afspejler også de forhandlinger, som utvivlsomt allerede har fundet sted mellem Stat og interesseorganisationen, Landbrug & Fødevarer, der åndes i nakken af Bæredygtigt Landbrug.

Hovedtrækkene i EU's omfattende aftale er tilgængelige på hovedsprogene. Pengene, der stammer fra medlemsstaternes skatteinddrivelse, kanaliseres gennem forskellige EU institutioner (garantifonden for

landbrug og landbrugsfonden for udvikling i landdistrikterne)

og fordeles med ca. 70% til direkte indkomst til landmænd, ca. 25% til støtte for "udvikling af landdistrikter", og ca. 5% til udgifter, når markedet alligevel ikke opfører sig som ventet (financial reserve). Til grund for CAP'en ligger i det hele taget markedsorientering: landbrugsproduktionen skal indrette sig på efterspørgsel indenfor og udenfor Europa, dvs. europæisk landbrug er og skal fortsat være eksportindustri. Samme synspunkt hersker i Danmark.

I den nye CAP skal der principielt set drages større omsorg for de klima-, miljø- og biodiversitetsproblemer, som omsider er blevet indlysende for næsten alle. Kravene til den nye omsorg er derfor uomgængelige. De er dog ikke så uomgængelige, at de ikke kan omgås. Medlemslandene er "forpligtede til at være ambitiøse", og forpligtelse er uomgængeligt, mens ambition er elastik.

Ambitionerne omfatter desværre ikke begrænsning af husdyrproduktionen, som er vigtigste forudsætning for seriøs begrænsning af landbrugets udledninger af drivhusgasser. En sådan begrænsning indgår heller ikke i den danske regerings udspil til en landbrugsaftale. Særligt alvorligt er det, at den danske regering forbigår, at landbrugets udledninger af drivhusgasser er langt større end de tal, den lægger til grund for sit udspil.

Regeringen mener, at landbrugssektoren årligt udleder ca. 16 millioner tons CO₂ ækvivalenter, men tager man hensyn, eksempelvis til omlægning af regnskov eller savanne til marker med soja til danske husdyr, er alene den danske svine sektor ansvarlig for

mere end 26 mio tons CO₂ ækvivalenter om året. Endnu værre bliver det, hvis man i beregning af metans drivhusgaseffekt tager det rette hensyn til metans opholdstid i atmosfæren. Landbrugets udledninger er derfor flere gange større end regeringen regner med. Det betyder, at klimaplanerne i EU's nye CAP, og ikke mindst i de aktuelle danske forhandlinger om en landbrugsaftale, stort set er irrelevante.

I den nye CAP skal 25% af den direkte indkomststøtte være til "eco-schemes," dvs. klima- og miljøvenlige landbrugsmetoder. Det kan være økologisk landbrug, skovlandbrug, osv, men det kan også være præcisionslandbrug, som i praksis fortrinsvis finder anvendelse på store marker. Hverken i den nye CAP eller i regeringens udspil indgår der levende hegn mellem små marker, som er den bedst dokumenterede form for fremme af biodiversitet i landbrug.

Enkelte lyspunkter er der i andre dele af de forskellige tiltag fra EU og den danske regering. Som eksempel er det en lille men klar forbedring af den nye CAP, at krav om flere forskellige afgrøder på en landbrugsbedrift afløses af et krav om sædskifte. Sædskifte er godt landmandsskab, mens der aldrig har været mening i kravet om 2 eller 3 forskellige afgrødekategorier på hver gård. Hvor hyppigt der skal skiftes (2-, 3-, eller 4-årigt sædskifte), og hvad der skal skiftes, fremgår ikke af de dokumenter, vi har kunnet finde. Sædskifte nævnes kun flygtigt i regeringens udspil til en landbrugsaftale.

Kvinderne, de unge, og de små landmænd skal hjælpes ifølge EU. Den danske regering nøjes med at nævne de unge, som skal have adgang

til mere relevant landbrugsuddannelse og modtage økonomisk hjælp. Af betydning for små landmænd ville det være at lægge et loft over støtteberettigede antal hektar. Det kan man også gøre ifølge EU. Det skal imidlertid være frivilligt for medlemsstaterne, så et loft bliver næppe til noget i Danmark. Til gengæld skal mindst 10% af den direkte støtte ifølge EU omfordeles til landmandens første hektar. Det vil hjælpe de mindre landbrug. Det er også godt, at omfordelingsordning er obligatorisk (den er uomgængelig). Den kan dog fravælges, hvis behovene kan imødekommes på anden vis (den er ikke uomgængelig).

I et høringsvar til ministeriet har Landbrug & Fødevarer, i overensstemmelse med ønsker fra organisationens sektion for familielandbrug, anbefalet en omfordeling af 5% af den direkte støtte til landmændenes første 60 hektar. Skal der omfordeles mere end 5%, f.eks. mindst 10%, skal der iflg. L&F kompensation til (kompensation er vigtigste ord i diskussioner om landbrug). Eftersom regeringen i sit udspil til en landbrugsaftale skriver, at den direkte støtte til

landbrugsarealer skal være den samme for alle, vil omfordeling til hjælp for små landmænd nok ikke indgå i en dansk national strategi for udmøntning af CAP'en.

I det hele taget er der i regeringens udspil ingen omtale af det problematiske i samlingen af mange små landbrug i få og stedse større industrielle gårde og landbrugsselskaber, og det bringes næppe på banen af de borgerlige partier. Nogle af landbrugsselskaberne er aktieselskaber, og aktierne kan handles internationalt. Det er derfor vanskeligt, og nok umuligt, at forhindre, at store dele af dansk jord nu kommer på udenlandske hænder. Denne udvikling, som blev gjort mulig af ændringer af dansk lov i 2015, burde være af største interesse for de folkevalgte i alle Folketingets partier.

Det ville være forkert at mene, at der ikke er vigtige forbedringer i EU's nye CAP og i de forslag til et andet landbrug, som nu forhandles på Christiansborg, men det ville også være forkert at mene, at de sikrer et landbrug, som de fleste europæere, og de fleste danskere, med børn og børnebørn nok ønsker sig.

Ude og hjemme på landet

Af Ole Kjærulff Davidsen, medlem af bestyrelsen

Landbrugspolitisk klumme, oktober 2021

Hvad siger du, har jeg HARAM i tanken??!!
Min gode ven og kollega Ali havde givet mig et lift ad E45, og vi passerede DAKAs anlæg i Hedensted, mens jeg forklarede, hvordan millioner af selvdøde og aflivede grise årligt her bliver forvandlet til brændstof, såkaldt griesel, og at det er et krav fra myndighederne, at al diesel iblandes griesel.

Det syntes Ali, der er omhyggelig med at overholde Traditionens forskrifter, ikke om, men bilsælgeren havde ikke fortalt ham, at det danske biobrændstof indeholder forbudte - haram - substanser, forud for købet af den i øvrigt politisk ret korrekte lille Peugeot, der nu tøffede forbi det kun let stinkende, statsfinansierede miljøanlæg.

Også på andre punkter er det så som så med friheden til at vælge i dagens DK. Således må mange, der modtager naturgas (!) også finde sig i at denne er blandet op med gas fra gylle og - igen - døde grise.

Forbrugerne af energi fra denne gas kan til lige varme sig ved tanken om det etisk forfjensfulde ved at benytte ikke-fossil energi.

Overvejelser om dyrevelfærd eller om kulstoffets vandring fra afsveden sydamerikansk regnskov, via soyabønnernes sejlads over oceanet til først input i og så måske output fra danske svinekroppe, gør man dog klogest i at holde sig fra, hvis man vil opretholde den etiske feel-good.

Til gengæld er danske borgere stillet (næsten) helt fri, når det kommer til at vælge, om man vil lade sig vaccinere imod den antagelige zoonose Covid-19. Så heldige var landets bestand af bos taurus (kvæg) og deres ejere ikke under kampagnen imod den vektorbårne sydeuropæiske virussygdom bluetongue i 2008-2010. Her blev det straffet strengt at undlade at vaccinere sine kreaturer.

Indvendinger, så som at sygdommen kun er alvorlig for får, og at smittetrykket på vore breddegrader vist var yderst begrænset, blev ikke taget alvorligt, og først da civil ulydighed begyndte at brede sig, erklærede man kampagnen for en strålende succes og landet fra d. 01-01 2011 for helt frit for Bluetongue.

Om der nogensinde har været noget, der lignede en epidemi i Danmark, er tvivlsomt, men én ting er sikkert: Efter bluetongue-kampagnen, der var dyr, besværlig og ikke ufarlig for avlere af ammekvæg, sank produktionen af dansk oksekød fra mindre producenter betragteligt.

Heller ikke mink og minkavlere fik noget valg, da der skulle handles for en sikkerheds

skyld. Selv om det nok var berettiget at afvikle pelsproduktionen, var måden, det skete på, højest besynderlig. Skulle man lade djævelens advokat lede efter et rationale, ville han nok pege på, at produktionen allerede var urentabel, producenterne forgældede og deres kreditorer i fare for at miste deres penge. Nu fik man ved den overdrevne og forhastede magtanvendelse et alibi for at kompensere avlerne - og bankerne - så rigeligt, at alle burde være glade - bortset fra skatteyderne, som jo er vant til at holde for.

Beder vi atter advocatus diaboli om en vurdering, vil han erklære, at mink-misæren blot var en bitte pjosker af en generalprøve på den næste kompensations-aktion, der bliver i en helt anden klasse, nemlig når avlere og deres kreditorer skal kompenseres for den nødvendige likvidering af juvelen i det danske landbrugs krone: Svinefabrikkerne.

Nu skal man jo ikke ensidigt fokusere på hullerne i osten, og kan man ikke finde glædeligt nyt i sin egen baghave, må man løfte blikket mod fjernere himmelstrøg. - Som Rusland, der engang var berømt for sine store romanforfattere, komponister og politiske visioner, men som i dag næsten kun kendes for sit brutale og autokratiske styre - måske også fordi efterhånden ingen danskere forstår russisk.

Men lad os gå en omvej over Norge: I netmediet Kulturverk - magasin for kultur og natur finder man i et indlæg fra 2017 en bemærkelsesværdig fremstilling af udviklingen af russisk landbrug - helt anderledes end den, vi kender fra EU og USA. I Rusland har man igennem en længere årrække fra statsligt hold fremmet økologisk lokal produktion ved gratis at bortgive jordlodder, der skal dyrkes med henblik på selvforsyning. Allerede

for 20 år siden produceredes der på 35 millioner familiedrevne jordstykker 90% af landets kartofler, 77% af grønsagerne, 87% af al frugt og desuden omkring 50% af de animalske produkter. 71% af befolkningen var ifølge artiklen involveret i at frembringe økologisk mad til selvforsyning, og alt tyder på, at tallene er betydeligt højere i dag. En væsentlig del af forklaringen på denne udvikling skal formentlig søges i kulturelle og religiøse traditioner - men læs selv mere; artiklen er skrevet på et let forståeligt norsk!

Der er også andet overraskende godt nyt fra den store verden. Som nu Indien, der d. 9.-11. oktober i år modtog Danmarks statsminister til et grandios besøg, hvorunder hun havde dybe og hjertelige samtaler med sin kollega, Narendra Modi - internationalt kendt som hindu-chauvinist og manden, der afskaffede demokratiet i Kashmir. Modi viste sig dog her fra en anderledes sympatisk side. Således kom det i en fællesudtalelse til at lyde: "De to premierministre understregede de varme og venskabelige relationer mellem Indien og Danmark, hvilende på fælles principper og værdier med hensyn til demokrati, lov og ret samt respekt for menneskerettigheder...". De to statsministre bekræftede deres fælles engagement i en detaljeret femårs plan (2021-2026) for "Grønt Strategisk Partnerskab", der skal omfatte en lang række sektorer, såsom vand, miljø, vedvarende energi, cirkulær økonomi, "smarte byer", mad og landbrug, samt meget andet.

Man forpligter sig også på samarbejde i internationale organisationer, og Danmark lover at fremme de allerede indledte forhandlinger om en frihandelsaftale mellem Indien og EU. Nu vil man ud fra et bonde-synspunkt umiddelbart reagere med skepsis på planer om

frihandel i al almindelighed, og ser man på, hvordan Frie Bønders søsterorganisationer i Indien har forholdt sig til Modi- regeringens lovgivning på landbrugsområdet, viser det sig, at indiske bønder i milliontal siden sommeren 2020 har gennemført talrige demonstrationer og blokader som reaktion på ikke mindst ratifikationen af en frihandelsaftale med USA og lovgivning, der ophæver mindstepriser på landbrugsprodukter.

Styrkeprøven er i skrivende stund (oktober 2021) ikke afgjort, og tilsyneladende eskalerer konflikterne, senest med adskillige drab på protesterende bønder, angiveligt på myndighedernes foranledning.

Bevæger man sig fra Indien imod nordøst, kommer man til et land, om hvilket man for tiden kan læse, at det udleder så store mængder af CO₂, at selv hvis den øvrige verden skar sine emissioner ned til nul, stod kloden, som vi kender den, ikke til at redde. Tillige er Den kinesiske Folkerepublik det mest fuldkomne diktatur i menneskehedens historie, og organisationer som La Via Campesina er selv sagt ikke-eksisterende dér.

Men måske kan netop det historiske perspektiv give anledning til forhåbninger - for hvem var det lige, som bragte kommunistpartiet til magten? - Ja, det gjorde de kinesiske bønder. Heraf også den særegne blanding af daoisme og Hegelsk dialektik, der kendetegnede maoismen, og som styret nu skyder til side til fordel for den gamle, imperiale ideologi, konfucianismen.

Mon dog ikke de hundreder millioner kinesiske småbønder, der aldeles ikke er blevet "løftet ud af fattigdommen", snart bliver trætte af de nye mandariner og rejser sig i endnu et

folkeligt-daoistisk oprør, som De gule Turbaners imod dynastiet Han (184-205 e.v.t.), Taiping imod Qing (1850-1864) og senest kommunisternes imod Kuomintang-styret?

Vender vi nu tilbage til landbrugspolitikken her og nu i "lille Danmark" (som landet kaldte sig selv før den aktivistiske udenrigspolitik foldede sig ud med angreb på fattige landbrugslande i Asien), er efterårets vel nok vigtigste begivenhed et (næsten) helt enigt Folketings forlig om landbrugets klimainsats, hvor det springer i øjnene, at frivillighed og fremtidige opfindelser spiller en hovedrolle.

Mens husdyrproduktion og gasafbrænding fremmes ved statsstøtte til industriel dyrkning og bearbejdning af græs, der ellers i samspil med en begrænset bestand af drøvtyggere kunne have bundet en betragtelig mængde kulstof.

Dermed har det i denne sammenhæng ikke så lille Danmark yderligere gjort sit til, at såvel Sankt Petersborg, Shanghai, som Calcutta og København om føje år står under vand. Man kan her tale om social uligning på globalt plan - men der er ligesom ikke rigtig noget at glæde sig over...

Faldt fokus nu igen på huller i osten? - Undskyld, men jeg frygter, at hullerne vil vokse sig så store, at der ikke bliver meget ost tilbage. Man kan dog stadig håbe på, at de russiske, indiske, kinesiske og andre bønder i det globale Syd og Øst snart for alvor tager afære.

Foto af Via Campesina

Medlemsportræt: Carsten Høher-Thomsen

Jeg hedder Carsten Høher-Thomsen, og er født i 1961, og bor på Tolsgaard i Herborg. Jeg er gift med Lise, og sammen har vi 4 børn mellem 20 og 31 år. Vi overtog gården i 1995, efter mine forældre, og er 3. generation.

Der blev i starten af forrige århundrede udstykket to gårde fra den, så der i dag er 42 ha. tilbage. Gården var førhen en fæstegård, og den første fæster jeg kender til, var en Jens Pedersen som i 1597, i afgift må svare: ” 3 pund smør, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 1 skousvin og 6 hestes giesterij ”.

Jeg er nyvalgt til bestyrelsen – foreslået af min sidemand til landsmødet i år. Sympatien for FBLL har nok ligget og boblet i baghovedet i nogle år, så sidste år meldte jeg mig ind, og deltog i landsmødet. Jeg synes FBLL har

nogle gode holdninger til mange ting, som f.eks. centraliseringen og industrialiseringen af landbruget.

Utallige selvstændige landmænd er de sidste mange år blevet købt ud, og deres arbejdskraft erstattet af et lavtlønnet østeuropæisk proletariat. Opkøbene har samtidig betydet en større gældsbyrde i landbruget, som har gjort at landmanden er presset til at levere produktionsresultater i top, men som så presser både husdyr og natur urimeligt. 20 – 30% af køerne har alvorlige klovlidelser – hver 7. so dør eller bliver affivet i stalden og halvdelen har mavesår ved slagtning – 1/3 af slagtesvin har mavesår ved slagtning – under 25% af slagtekyllinger kan gå normalt ved slagtevægt. Jo, Danmark er verdensmester i dyrevelfærd – men hvis

man går i det til daglig, bliver man nok lidt fartblind. Det er en dårlig spiral, så derfor er det vigtigt at der er en forening som FBLL, der insisterer på at der er alternativer. Endvidere er gmo og genredigering efter min mening vigtigt at kæmpe imod. Evolution har været alt livs grundlov i 3,8 mia. år og jeg tror ikke det er klogt at kortslutte det system. Al erfaring viser at den menneskelige intelligens langt overgås af vores grådighed.

Lidt om driften

I 1997 kastede jeg mig, uden nogen som helst erfaring, ud i at producere smågrise på fri-land. Det var et tåbeligt tidspunkt at starte på – slagtesvin kostede over 13 kr. kiloet – polte var en mangelvare, så det var sådan set 130 slagtesvin + 6 orner, købt gennem SPF, jeg grundlagde min besætning på. Smågrise- ne blev fravænnet omkring 4 ugers alderen,

Privatfoto

Produktionsresultaterne og økonomien var sådan set fornuftige, men i 2004 valgte jeg at stoppe igen, pga. nye miljøregler, som gjorde at jeg skulle have 1/3 mere jord for at have det samme antal svin. Jeg har siden haft udearbejde som smed forskellige steder, samtidig med at jeg drev jorden. At pløje, har jeg altid syntes var en hård behandling af jorden og dens beboere, men i 2015 faldt nogle ting på plads for mig, og jeg lavede en såmaskine som jeg kunne så direkte med.

Så fra foråret 2016, gik jeg fra plov til Conservation Agriculture, som bygger på 3 principper:

1. minimal jordforstyrrelse, dvs. direkte såning.
2. at jorden altid er dækket af enten planter eller planterester.
3. alsidigt sædskifte – aldrig samme afgrøde 2 år i træk, medmindre det er en flerårig.

Jeg er ikke vild med det, men jeg bruger glyphosat før såning, for at nulstille væksten + herbicider senere. Vi

er jo som landmænd i evig krig med naturen for at holde den væk, så den ikke konkurrerer med vore manipulerede kulturplanter.

Insekt- og svampemidler har jeg valgt fra. Jorden synes at have kvitteret for overgangen til CA i form af mere liv over og under jorden. Der er flere regnorme, løbebiller, edderkopper og andet kravl – men desværre også flere snegle. Afgrøderne er hebstebønner, ærter, raps og diverse kornafgrøder.

Der er ingen dyr på gården i øjeblikket, udover hund og katte, men jeg vil gerne have noget kvæg til at afgræsse engen, jeg har ned til Herborg Bæk. De skal så gå i engen om sommeren, og gå oppe på agerjorden om vinteren og afgræsse efterafgrøder. Måske skal det være stude af nemheds hensyn.

Fremtiden her på gården, byder nok på skovrejsning på en del af arealet, og jeg håber at de igangværende klima- og landbrugsforhandlinger ender ud i at man bruger flere penge på natur, frem for at fortsætte med at hælde penge i det sorte hul der hedder landbrug, hvor alt for meget jord kun dyrkes fordi der er tilskud til det.

